

Sygn. akt I C 985/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 26 października 2016 r.

Sąd Rejonowy w Wieliczce I Wydział Cywilny w składzie następującym:

Przewodniczący: SSR Paweł Styra

Protokolant: starszy protokolant Barbara Wisniewska

po rozpoznaniu w dniu 19 października 2016 roku w Wieliczce

na rozprawie

sprawy z powództwa Bank (...) spółki akcyjnej z siedzibą w W.

przeciwko A. D.

o zapłatę

I. zasądza od pozwanej A. D. na rzecz strony powodowej Bank (...) spółki akcyjnej z siedzibą w W. kwotę 15.013,93 zł (piętnaście tysięcy trzysta złotych 93/100);

II. oddala powództwo w pozostałym zakresie;

III. kwotę zasądzoną w pkt I rozkłada na 50 rat, płatnych do dziesiątego dnia każdego następującego po sobie miesiąca po dniu prawomocności niniejszego wyroku w ten sposób, że pierwsza rata wynosi 313,93 zł (trzysta trzysta złotych 93/100), a każda kolejna rata wynosi 300 zł (trzysta złotych 00/100);

IV. zasądza od pozwanej na rzecz strony powodowej kwotę 2.739,55 (dwa tysiące siedemset trzydzieści dziewięć złotych 55/100) tytułem zwrotu części kosztów postępowania;

V. zasądza od strony powodowej na rzecz adwokat A. B. kwotę 2.656,80 zł (dwa tysiące sześćset pięćdziesiąt sześć złotych 80/100) tytułem części wynagrodzenia za pomoc prawną udzieloną z urzędu pozwanej;

VI. przyznaje adwokat A. B. ze środków budżetowych Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego w Wieliczce kwotę 3.247,20 zł (trzy tysiące dwieście czterdzieści siedem złotych 20/100) tytułem pozostałej części wynagrodzenia za pomoc prawną udzieloną z urzędu pozwanej.

Sygn. akt I C 985/16

UZASADNIENIE

wyroku z dnia 26 października 2016 roku

Strona powodowa Bank (...) spółka akcyjna z siedzibą w W. wniosła o zasądzenie od pozwanej A. D. kwoty 27.267,65 złotych wraz z kosztami postępowania. W uzasadnieniu podała, że pozwana wraz z mężem zawarła umowę kredytu z (...) Bank S.A. z/s w L.. W wyniku kolejnych przekształceń cały majątek tego banku przejęty został ostatecznie przez stronę powodową. Zaciągnięty przez pozwaną kredyt nie został zwrócony, a dochodzona pozwem kwota to niespłaconą należność główna (k. 2-4). W pismach z (...) roku (k. 50-53) i z (...) roku (k. 101-103) strona powodowa precyzowała, że

dochodzoną „należnością główną” jest kwota kapitału kredytu, jaka miała zostać zapłacona zgodnie z harmonogramem spłat stanowiącym załącznik do umowy kredytu w ratach płatnych od (...) roku do (...) roku.

Nakazem zapłaty w postępowaniu upominawczym z dnia 11 maja 2016 roku nakazano pozwanej A. D. zapłatę na rzecz strony powodowej kwoty 27.267,65 złotych wraz z kosztami procesu (k. 31).

Pozwana A. D. w sprzeciwie od nakazu zapłaty wniosła o oddalenie powództwa w całości – podnosząc zarzut przedawnienia roszczenia oraz zarzut sprzeczności żądania pozwu z zasadami współżycia społecznego (art. 5 k.c.) – względnie o oddalenie powództwa w części, tj. co do kwoty 13.633,82 złotych, ze względu na to, że pozwana jest jedynie współkredytobiorcą. Na wypadek uwzględnienia powództwa w jakiegokolwiek części pozwana wnosiła o rozłożenie zasądanego świadczenia na raty oraz o odstąpienie od obciążenia jej kosztami postępowania. Pozwana wskazywała ponadto w uzasadnieniu, że strona powodowa ma możliwość zaspokojenia się z przedmiotów zabezpieczenia przewidzianych w umowie kredytu, w tym z samochodu (na zakup którego kredyt został zaciągnięty i którego strona powodowa jest współwłaścicielem), ubezpieczenia spłaty kredytu na wypadek śmierci (w związku ze zgonem męża pozwanej). Sprzeczność żądania pozwu z zasadami współżycia społecznego ma zaś wynikać przede wszystkim z trudnej sytuacji majątkowej i osobistej powódki, przy jednoczesnym braku skłonności strony powodowej do polubownego załatwienia sprawy (k. 40-42).

W załączniku do protokołu rozprawy z dnia 29 sierpnia 2016 roku pozwana zarzuciła również, że umowa kredytu nie została jej wypowiedziana, stąd też roszczenie o spłatę całości kredytu nie jest jeszcze wymagalne. Odnosząc się jednak do treści żądania pozwu precyzowanego przez stronę powodową w dalszych pismach przygotowawczych pozwana wskazała, iż w okresie podawanym w tych pismach zobowiązana była do zapłaty rat w wysokości „nie więcej niż” 19.417,53 złotych. Dalej pozwana wywodziła, że kwotę tę należy pomniejszyć o raty, których termin płatności przypadał po dniu wniesienia pozwu, jak również o kwotę 3.600 złotych zapłaconą w częściach przez pozwaną od(...)roku. Wskazała także na konieczność dalszego pomniejszenia kwoty uzyskanej po tych wyliczeniach o wysokość świadczenia ubezpieczeniowego wypłaconego, wedle jej wiedzy, stronie powodowej przez ubezpieczyciela spłaty kredytu w wysokości „co najmniej 800 zł” oraz przez ubezpieczyciela OC pojazdu, na zakup którego zaciągnięty został kredyt – przeniesienie na bank uprawnień do żądania wypłaty odszkodowania w związku z uszkodzeniem pojazdu było bowiem kolejnym zabezpieczeniem spłaty kredytu. W ten sposób pozwana wyliczyła kwotę 8.321,83 złotych, twierdząc, iż ewentualne uwzględnienie powództwa co do zasady nie powinno wiązać się z zasądzeniem na rzecz strony powodowej sumy wyższej niż ta kwota (k. 72-76).

Bezsporne w niniejszej sprawie pozostawały następujące okoliczności:

W dniu(...) roku pozwana i jej mąż B. D. zawarli z (...) Bank spółką akcyjną z siedzibą w L. umowę o kredyt w celu sfinansowania zakupu pojazdu A. (...), w ramach której bank udzielił pozwanej i jej mężowi kredytu w wysokości 33.358 złotych, a pozwana i jej mąż zobowiązali się do spłaty kredytu wraz z odsetkami i prowizją banku w 96 miesięcznych ratach kapitałowo – odsetkowych w wysokości po 669,57 złotych, począwszy od dnia 4 kwietnia 2009 roku.

W dniu (...) roku (...) Bank (...) S.A. przejął majątek (...) Bank S.A. z/s w L.. W dniu (...) roku (...) Bank (...) S.A. zmienił nazwę na (...) Bank (...) S.A., a w dniu (...) roku nastąpiło połączenie tego banku przez przeniesienie całego majątku na Bank (...) S.A. Powstały w wyniku połączenia podmiot zmienił nazwę na Bank (...) S.A.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

B. D. zmarł (...) roku, kiedy pozwana była w ciąży z ich trzecim dzieckiem. Obecnie sytuacja majątkowa pozwanej jest trudna; jej miesięczne dochody zamykają się w kwocie około 600 złotych, mieszka wraz z dziećmi u swych teściów, korzysta ze świadczeń rodzinnych.

Dowody: - odpis postanowienia o stwierdzeniu nabycia spadku (k. 43).

- zeznania pozwanej (k. 122v.-123).

Do chwili śmierci B. D. kredyt zaciągnięty umową z (...) roku spłacany był nieregularnie; łącznie na poczet spłaty kredytu została zapłacona kwota 6.969,70 złotych, pomniejszająca saldo kredytu do spłaty do kwoty 31.587,74 złotych. Do (...) roku pozwana dokonała kilku wpłat w różnych wysokościach na poczet spłaty kredytu, co spowodowało zmniejszenie salda kredytu do spłaty do kwoty 30.567,65 złotych. Od (...) roku do (...) roku pozwana na poczet spłaty kredytu zapłaciła na rzecz strony powodowej w częściach po 300 złotych łączną kwotę 3.300 złotych, pomniejszając saldo kredytu do spłaty do kwoty 27.267,65 złotych. W dniu (...) roku uprawniony pracownik strony powodowej sporządził wyciąg z ksiąg rachunkowych banku, stwierdzając, iż na dzień wystawienia wyciągu zobowiązanie pozwanej wobec strony powodowej wynikające z umowy kredytu z (...) roku wynosiło właśnie 27.267,65 złotych. Po wystawieniu wyciągu pozwana zapłaciła jeszcze na poczet spłaty kredytu kwotę 300 złotych.

Dowody: - historia rachunku bankowego B. D. (k. 104-114);

- historia spłat kredytu (k. 115-117);

- wyciąg z ksiąg rachunkowych banku (k. 5).

Po śmierci męża pozwana wystąpiła do kredytodawcy z wnioskiem o zmianę warunków umowy. Pismem datowanym na 1 marca 2010 roku kredytodawca poinformował pozwaną o uwzględnieniu jej wniosku i dokonaniu prolongaty w spłacie rat kredytu na okres sześciu miesięcy, z jednoczesnym wydłużeniem okresu kredytowania do (...) roku.

Dowody: - wniosek o zmianę warunków przyznanych produktów (k. 95);

- pismo kredytodawcy z (...) roku (k. 97).

Zgodnie z harmonogramem spłat rat kredytu stanowiącym załącznik do umowy z (...) roku, w okresie od (...) roku do dnia zamknięcia rozprawy w niniejszej sprawie pozwana winna zapłacić raty kredytu w łącznej wysokości 24.104,52 złotych, z czego część „kapitałowa” w płaconych ratach wyniosłaby 16.651,38 złotych. Przy uwzględnieniu, że pozwanej udzielono sześciomiesięcznej prolongaty w spłacie rat kredytu, w ratach, jakie pozwana rzeczywiście zobowiązana była zapłacić we wskazanym okresie, część „kapitałowa” wyniosłaby 15.313,93 złotych.

Dowód: harmonogram spłat (k. 57-59).

Stan faktyczny niniejszej sprawy został ustalony na podstawie dokumentów prywatnych, które były czytelne i podpisane, umożliwiły Sądowi zapoznanie się z treścią oświadczeń woli lub wiedzy osób, które na dokumentach położyły swe podpisy. Uwaga odnosząca się do podpisania dokumentów nie odnosi się rzecz jasna do tych dokumentów wygenerowanych z informatycznych nośników danych banku, które z mocy przepisów ustawy – Prawo bankowe nie wymagają podpisu własnoręcznego. Autentyczność dokumentów przedłożonych do akt nie była kwestionowana przez strony. Sąd oparł się w ustaleniach stanu faktycznego również na szczerych i spontanicznych zeznaniach pozwanej, jednak w zasadzie jedynie w takim zakresie, w jakim pozwana rekonstruowała okoliczności stanowiące uzasadnienie jej wniosku o rozłożenie ewentualnie zasądzonego od niej świadczenia na raty. Sąd pominął w ustaleniach depozycje pozwanej o okolicznościach zawarcia umowy kredytu z (...) roku, bowiem skoro pozwana nie powoływała się na nieważność umowy wynikającą z tych okoliczności, to nie miały one znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy.

Sąd zważył, co następuje:

Powództwo podlegało uwzględnieniu jedynie w części, z przyczyn poniżej opisanych.

Zgodnie z art. 69 ust. 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 roku – Prawo bankowe, przez umowę kredytu bank zobowiązuje się oddać do dyspozycji kredytobiorcy na czas oznaczony w umowie kwotę środków pieniężnych z przeznaczeniem na ustalony cel, a kredytobiorca zobowiązuje się do korzystania z niej na warunkach określonych w umowie, zwrotu kwoty

wykorzystanego kredytu wraz z odsetkami w oznaczonych terminach spłaty oraz zapłaty prowizji od udzielonego kredytu. Pozwana w niniejszej sprawie nie zaprzeczała, a nawet potwierdzała, że (...) Bank S.A. z/s w L. jako kredytodawca udostępnił jej i jej mężowi ilość pieniędzy wskazaną w umowie kredytu z (...) roku.

W pierwszej kolejności rozważenia wymaga podniesiony przez pozwaną zarzut przedawnienia roszczenia. Zgodnie bowiem z art. 117 §§ 1 i 2 k.c., z zastrzeżeniem wyjątków w ustawie przewidzianych, roszczenia majątkowe ulegają przedawnieniu, co ma ten skutek, że po upływie terminu przedawnienia ten, przeciwko komu przysługuje roszczenie, może uchylić się od jego zaspokojenia. Dla roszczeń związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej – a tego rodzaju roszczenie strona powodowa przedstawiła w pozwie – ustawodawca przewidział trzyletni termin przedawnienia (art. 118 k.c.). Termin ten biegnie przy tym od dnia, w którym roszczenie stało się wymagalne (art. 120 § 1 k.c.). Rozkładając na raty zobowiązanie do zwrotu kredytu, strony umowy z dnia (...) roku stworzyły stan, w którym termin wymagalności każdej kolejnej raty przypadał na dzień wskazany w harmonogramie spłat, stanowiącym załącznik do umowy. Według harmonogramu ostatnia rata miała zostać przez pozwaną zapłacona do (...) roku, jednak wskutek później udzielonej pozwanej prolongaty w spłacie rat kredytu za termin płatności ostatniej raty należy uznać dzień (...) roku. Żadna ze stron nie dowodziła w niniejszej sprawie, że umowa z (...) roku została wypowiedziana. W takiej sytuacji przedawnienie roszczeń o zapłatę kolejnych rat biegnie z osobna od terminu przewidzianego w umowie na zapłatę każdej kolejnej raty (tak m. in. Sąd Okręgowy w Łodzi w uzasadnieniu wyroku z dnia 10 grudnia 2015 roku, sygn. akt III Ca 1724/15, publ. Portal Orzeczeń Sądów Powszechnych).

Wobec powyższego, skoro strona powodowa wyraźnie oświadczyła, iż w pozwie domaga się zapłaty od pozwanej rat płatnych, zgodnie z umową, od (...) roku, to wobec wniesienia pozwu w dniu (...) roku nie można uznać przedstawionego przez nią roszczenia za przedawnione. Od razu wypada zauważyć, że w braku wypowiedzenia umowy kredytu nie została postawiona w stan wymagalności cała kwota niespłaconego kredytu, zatem strona powodowa nie mogła skutecznie żądać zasądzenia na swoją rzecz w wyroku rat, których termin płatności przypadał później niż dzień zamknięcia rozprawy. Jednocześnie pozwana niesłusznie oczekiwała, że powództwo zostanie oddalone w zakresie rat, których termin płatności przypadał po dniu wniesienia pozwu, zgodnie bowiem z art. 316 § 1 k.p.c. zasądzeniu roszczenia nie stoi na przeszkodzie okoliczność, że stało się ono wymagalne w toku sprawy. Oprócz określenia rat spłaty kredytu, których zasądzenia od pozwanej się domaga, strona powodowa precyzowała jeszcze, iż dochodzi w niniejszej sprawie „kwoty kapitału”. Zgodnie z harmonogramem spłat w każdej kolejnej racie wyraźnie wyodrębniono część „kapitałową” i część „odsetkową”, które miały pokrywać odpowiednio kapitał kredytu (zwrot kwoty udzielonej pozwanej i jej mężowi) oraz odsetki stanowiące wynagrodzenie banku za korzystanie z kredytu. Określając wysokość żądania pozwu na kwotę 27.267,65 złotych strona powodowa wyraźnie odwoływała się do stanu „saldo kapitału” według przedstawionego przez siebie dokumentu w postaci „historii spłat kredytu” (k. 115-117). W dokumencie tym początkowe „saldo kapitału” wynosi 33.358 złotych – czyli dokładnie tyle, ile wynosi suma części „kapitałowych” w ratach płatnych zgodnie z harmonogramem spłat stanowiącym załącznik do umowy i tyle, ile zgodnie z umową kredytu udzielono środków pieniężnych pozwanej i jej mężowi (k. 57-59). Strona powodowa żądała zatem w niniejszej sprawie zapłaty przez pozwaną rat, których termin płatności przypadał w okresie od (...) roku – ale tylko w części, stanowiącej sumę części „kapitałowej” w tych ratach. Strona powodowa wyznaczyła tym samym zakres żądania, ponad który Sąd nie mógł w niniejszej sprawie wyrokować (art. 321 § 1 k.p.c.). W związku z udzieloną pozwanej przez kredytobiorcę sześciomiesięczną prolongatą w spłacie rat kredytu, taka rata, jaka zgodnie z pierwotnym harmonogramem spłat byłaby płatna do (...) roku, w rzeczywistości miała zostać zapłacona do (...) roku. Podobnie w dniu (...) roku przypadał termin płatności tej raty, której termin płatności według harmonogramu spłat przypadał pierwotnie na dzień (...) roku. Do obliczenia kwoty, jaka w niniejszym postępowaniu podlega zasądzeniu na rzecz strony powodowej, Sąd przyjął wobec tego części kapitałowe w ratach płatnych, zgodnie z pierwotnym harmonogramem spłat, w okresie od (...) roku do (...) roku. Suma tych kwot wynosi 15.313,93 złotych, jednakże należało od niej odjąć jeszcze kwotę 300 złotych, bo takiej wpłaty na poczet zadłużenia pozwana dokonała po dniu wystawienia wyciągu z ksiąg rachunkowych banku. W pozostałym zakresie powództwo podlegało oddaleniu, wyłącznie z przyczyn powyżej opisanych. Dla porządku jedynie zaznaczenia wymaga, że wyliczenia przedstawione przez pozwaną w piśmie z (...) roku są błędne. Wychodzą od błędnego założenia, że zakresem swego żądania strona powodowa obejmuje raty kredytu płatne od (...) roku, a później oparte są m. in. na odliczeniu kwot zapłaconych dobrowolnie przez pozwaną od (...) roku – tymczasem z historii spłat

kredytu wynika wyraźnie, że kwoty te zostały już przez stronę powodową uwzględnione jako pomniejszające wysokość żądanej w pozwie kwoty. Pozwana nie dowiodła także, by strona powodowa zaspokoila w części swe roszczenia z umowy kredytu wykorzystując sposoby zabezpieczenia przewidziane w umowie – nie wносиła przede wszystkim o zasięgnięcie przez Sąd informacji od ubezpieczycieli, poprzestając na wniosku o zobowiązanie strony powodowej do przedłożenia dokumentów obrazujących okoliczności, na jakie się pozwana powołuje – przy braku pewności co do tego, że dokumentami takimi strona powodowa dysponuje i że w ogóle zostały one wytworzone.

Nie był zasadny postawiony przez pozwaną zarzut sprzeczności roszczenia strony powodowej z zasadami współzycia społecznego. Jak wyjaśnił Sąd Apelacyjny w Białymstoku w uzasadnieniu wyroku z dnia 6 listopada 2013 roku, sygn. akt I ACa 472/13, LEX nr 1400217, odmowa ochrony prawnej prawu podmiotowemu z powołaniem się na nadużycie tego prawa może nastąpić jedynie wyjątkowo. Niezbędne jest wykazanie przez osobę, przeciwko której kierowane jest żądanie, wystąpienia tych szczególnych okoliczności. Oznacza to obowiązek nie tylko podniesienia zarzutu stosownej treści, ale przede wszystkim wykazania, że (jak w niniejszej sprawie) bank dochodząc od pozwanej udzielonej i nie zwróconej kwoty pieniężnej narusza którąś z powszechnie obowiązujących w społeczeństwie zasad. Nie jest wystarczające samo powołanie się na własną trudną sytuację życiową i finansową bądź porównanie wagi interesów stron, ale koniecznym jest stwierdzenie, że udzielenie takiej ochrony narusza konkretnie sprecyzowane zasady, a przez to dochodzenie tego prawa stanowi jego nadużycie. Pozwana w niniejszej sprawie nie sprecyzowała, jakie jej zdaniem z zasad współzycia społecznego narusza strona powodowa występując z pozwem zmierzającym do odzyskania części z udzielonej jej na zakup pojazdu kwoty pieniężnej. To, że pozwana podejmowała starania o regularną spłatę swego zobowiązania czy też dążyła do zawarcia ze stroną powodową ugody, nie stanowi przyczyny uznania, że strona powodowa nadużyła swych praw korzystając z sądowej drogi dochodzenia roszczeń. Gdyby uznać za słuszną argumentację podawaną w tym zakresie przez pozwaną, to w każdym przypadku dochodzenia przez bank spłaty tzw. trudnego kredytu powództwo należałoby oddalić tylko z tego względu, że aktualna sytuacja majątkowa kredytobiorcy nie pozwala na spłatę zobowiązań. W okolicznościach faktycznych niniejszej sprawy nie do pogodzenia z zasadami współzycia społecznego byłoby raczej oddalenie powództwa w całości tylko ze względu na nadużycie prawa podmiotowego przez stronę powodową. W takiej sytuacji pozwana pozostałaby wyłącznym posiadaczem pojazdu i mogłaby się starać skutecznie o uchylenie zabezpieczenia spłaty kredytu w postaci przewłaszczenia na zabezpieczenie udziału w prawie jego własności na rzecz kredytodawcy, za cenę stanowiącą jedynie mały ułamek kwoty kredytu udzielonego na jego zakup. Nie miałyby tu nawet znaczenia, czy rzeczywiście, jak zeznawała pozwana, przedmiotowy pojazd obecnie jest zepsuty i stoi nieużywany.

Wobec powyższych rozważań należało orzec jak w pkt I i II wyroku.

To, że sytuacja materialna pozwanej jest trudna, nie stanowiło podstawy oddalenia powództwa na podstawie art. 5 k.c., jednakże w pełni uzasadniało rozłożenie zasądnionego świadczenia na raty na zasadzie art. 320 k.p.c. Pozwana sama deklarowała, iż może płacić stronie powodowej comiesięcznie kwotę 300 złotych, a potwierdza to fakt, że w okresie ponad roku przed wytoczeniem powództwa pozwana dokonywała takich właśnie, w miarę regularnych, wpłat na poczet zadłużenia. Kwotę zasądnioną pozwem rozłożono zatem na 50 rat, z których tylko pierwsza jako wyrównawcza wynosi 313,93 złotych, a każda kolejna – 300 złotych.

Wyjątkowo trudna sytuacja materialna pozwanej stanowi o istnieniu szczególnie uzasadnionego wypadku, zwalniającego pozwaną z obowiązku zwrotu na rzecz strony powodowej poniesionych przez nią kosztów postępowania, choć jedynie w części. O kosztach orzeczono zatem na zasadzie art. 100 zd. 1 w zw. z art. 102 k.p.c., z uwzględnieniem tej okoliczności, że strona powodowa wygrała proces w części 55%. Poniesione przez nią koszty to łączna kwota 4.981 złotych, na którą składają się: opłata sądowa od pozwu w wysokości 1.364 złote, wynagrodzenie pełnomocnika w osobie radcy prawnego w wysokości 3.600 złotych (właśnie w zakresie wynagrodzenia pełnomocnika Sąd na zasadzie art. 102 k.p.c. odstąpił od obciążenia kosztami pozwanej w pełnym zakresie, według stawki wynagrodzenia z § 2 pkt 5 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 roku w sprawie opłat radców prawnych) oraz opłata skarbową od pełnomocnictwa w wysokości 17 złotych.

Stawkę wynagrodzenia pełnomocnika z urzędu ustanowionego dla pozwanej, adwokat A. B., ustalono w oparciu o § 8 pkt 5 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 roku w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu, podwyższając ją, zgodnie z § 4 ust. 3 rozporządzenia o stawkę podatku od towarów i usług. W części, w jakiej strona powodowa uległa ze swym żądaniem, wynagrodzenie pełnomocnika z urzędu pozwanej zasądzono na rzecz pełnomocnika od strony powodowej. W pozostałym zakresie wynagrodzenie podlega wypłacie ze środków budżetowych Skarbu Państwa.

S..:

1) (...);

2) (...)

3) (...).